

Nekaj misli o industrijskem razvoju Logatca

Z graditvijo lesne industrije v okviru našega podjetja se bo značaj Logatca in njegov sestav precej spremenil. Vendar samo naša industrija ne bi mogla bistveno spremeniti lica Logatcu. Mislim predvsem na dvig kulturnega napredka, na naraščanje prebivalstva, povečanje stanovanjskih prostorov, novih uslužnostnih podjetij in raznih obrti.

To je omejeno zaradi tega, ker smo mi zaposlili delovno silo, ki je že sedaj bivala v Logatcu in bližnji okolici ter se tudi doslej na nek način preživljala in več ali manj svoje zaslužke trošila v Logatcu.

Za večji razvoj potrebujemo več proizvodnih podjetij, ki bodo zaposlila več ljudi. Pri tem bodo lahko del svojih dohodkov dajala občini za komunalne potrebe. Več delovne sile bo zahtevalo tudi več drugih uslužnostnih podjetij. Končno zahtevajo več delovne sile tudi razširjena komunalna dejavnost in obrt ter druga trgovska podjetja, s čimer se ustvarja večje obračanje denarja in večja živahnost v življenju ljudi. To življenje pa bo počasi dvigalo Logatec iz dosedanje zaostalosti, iz gospodarskega in kulturnega mrtvila. Logatec se bo v desetih letih razvil v prijetno in živahno mesto, ki bo tudi središče precejšnje okolice.

Trenutno dosegljive možnosti v razvoju industrije pa so naslednje:

1. Kombinat lesne industrije ima sedaj zaposlenih okrog 600 ljudi. Z dograditvijo odobrenih in planiranih objektov se bo delovna sila v letu 1955. dvignila na 750 ljudi, v letu 1956. pa na 900. Pri samem industrijskem procesu bo dnevno v letu 1956. ostajalo, če odštejemo potrebe za kurjavo tovarne, ca. 15 m³ žagovine. Žagovina pa je osnovna surovina za izdelavo lesne moke, zelo iskan izvozni artikel, ki se uporablja v industriji pri izdelavi bakelita in še v drugih kemičnih industrijah.

KLI ima v planu, da bo svoj višek žagovine v letu 1957. pričel predelovati v moko ter verjetno tudi v bakelit. Pri tem bo zaposlil še kakih 150 do 200 delavcev.

2. Kovinska industrija. KLI se ukvarja tudi z načrti o zgraditvi manjše kovinske industrije, ki bi bila v sklopu kombinata. Pri teh načrtih prvenstveno upošteva, da ima Logatec in njegova okolica precej kovinskih tehnikov in strojnih ključavničarjev, predvsem mladih ljudi, ki delajo izven Logatca ali pa so zaposleni izven svoje panoge. Kovinska industrija pa ne potrebuje vode in ni odvisna od oddaljenosti surovin. Prostor za to je

že izbran in bomo z delom v malem pričeli že prihodnje leto. Podjetju KLI je uspelo dobiti že 12 kovinskih strojev, ki bodo prišli v poštev v tej industriji.

Tovarna bo začetkoma izdelovala nekatere lesne obdelovalne stroje, tekom razvoja pa bo osvojila produkcijo šivalnih strojev. Tovarna bo proizvedla ca. 10.000 šivalnih strojev, ki jih bo prodala največ na domačem trgu, nekaj strojev pa bi prodala na Bljižni vzhod.

3. Verjetno bo organizirana najprej strojna delavnica za izdelavo niklanih in kromiranih izdelkov iz žice in pločevine. To so razne kljuge za obešalnike, mehanizmi za hlačne napenjače in razno drugo drobno okovje, ki se potrebuje v lesni industriji. To bo samostojen obrat v sklopu KLI, ki bo izdeloval za potrebe lesne industrije za vso državo. Delavcev bi bilo zaposlenih kakih 80.

Podjetje je že imenovalo strojnega tehnika Nagodeta Antona za vodjo te dejavnosti in ga poslalo na prakso v razne slične tovarne.

4. V okviru in s pomočjo Kmetijske zadruge bo mogoče že v najkrajšem času razviti proizvodnjo kazeina. Kazein je lepilo, ki ga čedalje več potrebuje lesna industrija. Doslej smo ga v velikih količinah uvažali iz Holandije, proizvajajo ga pa tudi že nekatera domača podjetja v Sloveniji in na Hrvaškem. Vendar je proizvodna sila majhna in ne krije niti 10 odst. potreb.

Kazein se pridobiva iz mleka, in sicer kot stranski produkt pri proizvodnji surovega masla (sirotka).

Logatec ima soramezno dobro mlekarno s parnim strojem in še nekaterimi napravami, ki se dajo z malenkostnimi preureditvami usposobiti za produkcijo kazeina. Pri tej proizvodnji je potrebno predvsem poudariti gospodarski moment, t. j. da se kazein pridobiva iz mleka, kateremu je odvzeta maščoba. Ostanek so doslej uporabljali za krmljenje prašičev. Pri mesečni proizvodnji 1500 kg kazeina je potrebno le 2000 litrov mleka, iz katerega pridobimo ca. 150 kg prvovrstnega masla. Za maslo je zelo dobro tržišče Trst, za kazein pa podjetje KLI, Borovnica, Verd, Cerknica, ki bi sproti porabila ves kazein. Ker je kazein razmeroma drag, 350 do 430 din za kg, bi se dejanska cena mleku lahko zvišala, razen tega pa bi zaposlili precej ljudi.

Preurejena mlekarna bi lahko zaposlovala ca. 35 ljudi.

5. Proizvodnja lesne volne. KZ in KLI se vedno borita za surovine, t. j. za jelove hlode. Nedvomno je, da bo pri splošno povečani lesni industriji vedno teže dobro zakladati obe žagi v Logatcu. Ako pa malo bolje poznamo vse možnosti uporabe lesa, vidimo, da v Logatcu sploh ni problem, da ne bi moglo dobro delati dvojne lesnoindustrijskih podjetij.

Lesna volna, ki služi večinoma za pakiranje robe, je širom sveta iskan artikel. Proizvaja se v obliki daljših lesenih niti, ki se nato stisnejo v bale. Izdeluje se iz jelovih okroglic od 50 cm dolžine ter premera 10 do 22 cm. Les mora biti zdrav. Obrat, ki porabi dnevno ca. 5 m³ jelove hlovine lahko zaposli okrog 40 ljudi. Osnovni stroj za to proizvodnjo je nož za rezanje niti.

6. Proizvodnja heraklitnih plošč. Heraklitne plošče služijo za oblogo sten. Heraklit je eden osnovnih elementov v modernem gradbeništvu. Potrošnja je velika in sedanja jugoslovanska proizvodnja komaj krije 30 odst. potreb.

Heraklit se izdeluje iz lesne volne, samo da je ta lahko dosti slabše kvalitete. Vezilo za te plošče je cement.

Pri proizvodnji je potreben enak stroj kot za lesno volno, razen tega pa je potrebna tudi stiskalnica za plošče in še nekaj manjših obrezovalnih strojev. Pri porabi 5 m³ jelovine dnevno je zaposlenih 50 ljudi. Združena bi morala biti proizvodnja lesne volne in heraklita, ker gre za volno boljši les, za heraklit pa najslabši.

Les za tako produkcijo je v Logatcu in okolici ogromno. Če bi se proizvodnja uredila na zadružni žagi, oz. na prostoru v okolici žage, bi rešili tri stvari:

- a) zaposlili bi ca. 90 ljudi;
- b) predelovali bi slab les, ki gre sedaj v rudnike ali za kurjavo;
- c) žagarstvo bi se spremenilo v industrijo ter porabilo čedalje manj kvalitetne hlovine, ki bi ostajala za pohištveno industrijo.

Našteli smo nekaj predlogov za izgradnjo industrije, ki bi bili lahko pri dobri volji vseh prizadetih logaških gospodarstvenikov v kratkem času uresničeni. Čim bi bila ta industrija izgrajena, bi se nedvomno povečal promet v Logatcu, dvignil bi se dohodek in bi s tem bila dana možnost nadaljnjega razvoja našega kraja. Seveda pa ni zametavati ideje KZ, da bi uredila produkcijo stavenega pohištva, t. j. oken in vrat. Vendar mislimo, da imamo za tako produkcijo premalo lesa. Produkcija bi bila rentabilna seveda le v velikem obsegu. To pa zahteva velike investicije. Produkcija v malem obsegu, več ali manj na obrtniški način, pa je iz gospodarskih razlogov precej dvomljiva, predvsem glede prodaje. Naš manjši potrošnik bo kupil od podjetja okna in vrata le takrat, če bodo cenejša kot pri obrtniku in najmanj tako kvalitetna kot pri obrtniku. To pa lahko dosežemo le, če imamo zelo dobro kvaliteto lesa in pa veliko (serijsko) proizvodnjo. Če hočemo to doseči, moramo zgraditi sušilnico (12 milijonov din) ter nabaviti najmanj 7 visoko kvalitetnih strojev iz inozemstva (ca. 45 milijonov din). Moderen obrat za proizvodnjo oken in vrat bo zgradil kombinat lesne industrije v Kočevju.

No, morda bi v manjšem obsegu zadruga lahko poizkušala, saj riziko ne bi bil velik, ker bi kasneje

še vedno lahko preusmerila proizvodnjo na kak drug predmet.

Logatec ima še razne pogoje za nekatere druge panoge proizvodnje, kot so apnenice, opekarne itd., vendar bi bilo preuranjeno o tem govoriti. Bolje je, da vsaj nekaj izvršimo in pokažemo, da smo zmožni nekaj napraviti in ne samo govoriti.

Petkovšek Anton

Pokojninski odsek

Zavodu za socialno zavarovanje ureja invalidnine, invalidske, starostne in družinske pokojnine. Ta odsek ureja tudi pogrebne, dodatke za otroke ter prispevek za opremo novorojenčkom.

Invalidnina, t. j. denarna pomoč, pripada vsakemu, ki je bil pohabljen v vojni, ali pa se je njegova delazmožnost zaradi nesreče pri delu ali bolezni zmanjšala za več kakor 75 odst. trajno.

Invalidsko pokojnino dobi zavarovanec, katerega se je pod istimi pogoji in iz istih razlogov zmanjšala delazmožnost za več kakor 75 odst. trajno ali za nad eno leto.

Starostna pokojnina pripada zavarovancu, ki dopolni 55 let starosti in 35 let delovne dobe ali pa najmanj 15 let delovne dobe in 65 let starosti. Ženske zavarovanke pa dobe starostno pokojnino pri 50 letu starosti in 30 letih delovne dobe, ali pa 55 let starosti in najmanj 15 let delovne dobe.

Družinsko pokojnino dobi po zavarovančevi smrti njegova družina, ako so izpolnjeni pogoji, ki jih določa zakon.

Ta odsek je v času od 1. 1. do 30. 6. 1954 prejel v rešitev 16.684 spisov, od katerih je ostalo do 30. 6. 1954 nerešenih še 1104. Spisi so večinoma prošnje za priznanje pokojnine, invalidnine (po poškodbi), otroških doklad, pogrebne in družinske pokojnine.

V tesni zvezi s pokojninskim odsekom je pokojninska likvidatura. Ta ima nalogo, da po rešitvi pokojninskega odseka nakazuje vse pokojnine, dodatke za otroke, opremo in pogrebno. Republiški pokojninski zavod izplačuje 97 odst. vseh pokojnin, okrajni pa samo 3 odst. in to samo za prvo leto.

Kot dokaz obsežnosti poslovanja naj navedem, da je upravičencev za starostne in invalidske pokojnine na teritoriju mesta in Ljubljane-okolice okoli 22.500, katerim se mesečno nakazuje preko 150 milijonov dinarjev z otroškimi dodatki vred.

Po Informatorju

Posredovalnica za delo LRS je napravila za prvo polletje splošni popis nezaposlenih. Ugotovila je, da je nezaposlenih 12.117 oseb, med katerimi je 9391 žensk, 2057 moških in 669 mladincev in mladink, ki si žele, da bi se izučili v kakem poklicu. Večina žensk je nekvalificiranih in se, kot je razumljivo, ne morejo zaposliti pri težaških delih. Ženske si žele zaposlitve v tovarnah. Zelo nerade sprejemajo poljska in druga dela izven tovarne. Od teh nezaposlenih je bilo 347 takih oseb, ki prejemale že nad 12 mesecev oskrbnino, 582 pa oseb, ki prejemale oskrbnino že več mesecev.

V prvem polletju je bilo izplačanih nezaposlenim oskrbnine, otroških dodatkov, prevoznih in selitvenih stroškov ter rednih podpor v znesku 37.510.318 dinarjev.

Po Samoupravi — Štravs

Dobiček v tretjem četrtletju

V tretjem četrtletju letošnjega leta smo dosegli doslej največji dobiček, in sicer 35,265.179.— din.

Dobiček je nastal predvsem iz povečanega izvoza galanterije v Anglijo. Dobiček seveda ne ostane v celoti podjetju, ki dobi le manjši del. Razdeli se dobiček takole: Zvezni davek na dobiček zneso 17,632.589.— dinarjev, okrajnemu ljudskemu odboru damo nadaljnjih 11,145.934.— dinarjev. Podjetju ostane 485.000.— din za rezervni fond, 2,985.767 dinarjev za fond za prosto razpolaganje. Iz tega se krijejo investicije, 2,079.000.— dinarjev gre za plače, od teh pa moramo plačati še 935.000 dinarjev za socialno zavarovanje.

Kot vidite, ostane podjetju malo dobička, kljub temu da ni ustvarjen za dviganjem cen na notranjem trgu, ampak s prodajo na inozemskih trgih.

V četrtem tromesečju se bo dobiček verjetno zmanjšal, ker je in bo še odprema za izvoz precej manjša. To je zaradi stavke luških delavcev v Londonu, kjer je bilo še 15. novembra preko 370 neraztovorjenih ladij. Med njimi jih je bilo precej z našim blagom. Dokler ne bo to blago raztovorjeno, toliko časa ne bo mogoče vršiti odpreme v večji meri.

Vinograd v politirni

Sindikalna podružnica podjetja je dne 10. oktobra priredila v tovarni družbeno prireditev za svoje člane. Jaz, radoveden kot vedno, pot pod noge, pa na prireditve. To je bil halo v politirni, ki je izgledala za to priliko kot restavracija. Vrvež je bil tak kot v mestu. Videl sem mlade pare, med njimi pa tudi ljudi pisanih las, katere je dobra volja mladih potegnila za seboj. »Vidiš, zgledi vlečejo,« sem si rekel, »možakarji, ki bodo danes ali jutri srečali Abrahama, so se v tem vrvežu pomladili za deset let.« Kako tudi ne, dobra kapljica, dober prigrizek itd., torej vsi pogoji za dobro voljo. Tudi cene so bile kolikor toliko zmerne, da jih je žep lahko prenesel. Za tiste, ki so jih srbele pete, pa je poskrbela logaška godba. Ko sem si ogledal »restavracijo« v politirni, sem stopil v strojni oddelek, ki se je spremenil v pravo kuhinjo klobas, čevapčičev in drugih dobrot.

Vinska trgatev na tej prireditvi je bila poglavje zase, vendar pa je tov. Lojz, v vlogi sodnika, nabral kazni za nekaj tisočakov.

Na prireditve je prišlo tudi precej ljudi, ki niso v tovarni zaposleni, kar je veren dokaz, da jim je tovarna pri srcu.

Po mojem mišljenju je prirejanje takšnih in podobnih zabav pozitivno, saj se ljudje med seboj spoznavajo. Vendar pa bi se nekateri mladi vročerkveži morali do nekaterih naših deklet nekoliko drugače obnašati. Fantje, kar se tega tiče — poboljšajmo se.

»Stari«

Še teh devet...

I.

Že zopet oglašam po dolgem se času, a vendar, kot vedno, ostanem pri špasu. Za danes novic res dosti ne vem, pri prvi, kot stalno, tud' zdaj naj začnem.

II.

Dolžnost me spet veže, da mal' se spotaknem in tudi par resnih še zraven primaknem. Trgatev se vinska na KLI-ju vršila in mnogo tud' z vinom ljudi napojila.

III.

Prav moško sodnik je za mizo sedel, na nos si naočnike svetle nadel. Nato pa z zaslišanjem se je začelo, še meni od smeha se je zaletelo.

IV.

Kulturno prosvetno je društvo sklenilo, da v zimskem bi času bilo, razvedrilo, za ples se prijavilo mnogo ljudi, na žagi so prvi ta stari bili.

V.

In nekdo pri nas se je ženil tako, da kmalu bi skoraj izgubil roko. Še drug! mu nesreča zgodila se je, denarnico 'zgubil — in našel jo je...

VI.

Ko zadnjič je naša sirena tulila, ljudi je iz sladkega spanja budila. Na KLI so preplašeni vsi prihiteli, da urno požar bi gasiti začeli.

VII.

A čudo prečudo, le kaj bi to blo' od kakšnega ognja ni znaka bilo. Na koncu tako se je dalo slutiti, sirena je sama začela tuliti.

VIII.

Še vedno te norme nam pijejo kri, vse to previsoko se večkrat nam zdi. France zato večkrat ne more ponoči zaspati, in misli, kako bi se dalo komadov dodati.

IX.

Če k'terega bolno srce kaj teži, naj hitro pri naši se »OSI« zglasi. Vsa skrb in vsa bol ga bo hitro minila, »Novice« za to so prav dobra zdravila.

»OSA«

Logaška . . .

Disciplinsko sodišče našega podjetja je kaznovalo nekaj tovarišic iz brusilnice, ki so na pobudo nekaterih odnesle domov deske za meso. Vrednost odnešenega je zelo majhna, vendar to ni važno, posebno tedaj, kadar gre za organizirano krajo. Če bi tiste, ki so to začele, bolj premislile, bi takoj spoznale, da se ne izplača, kajti tako desko z napakami bi dobile v skladišču podjetja za 50 dinarjev. Vendar imamo pod našim naslovom danes drugo zadevo, ki je precej smešna, ki pa po drugi strani kaže čudno gledanje posameznikov do družbene lastnine.

V tovarni se je namreč našel prijatelj prizadetih delavk, ki nam je poslal dve strani dolg dopis, pod katerim se seveda junak ni podpisal, temveč samo napisal »prizadeti«.

Ker noben časopis v državi ne objavlja nepodpisanih dopisov, tudi naša dolžnost ni tak dopis objaviti, vendar pa, ker nam je ravno primanjkovalo člankov za to številko »Novic«, smo se odločili, da se z našim dopisnikom malo pozabavamo.

V dopisu piše, da bi lahko izgubil službo, če bi se ostro pritožil ali nastopil proti kaki »višji živini«. Verjetno se zaradi tega tudi na dopis ni podpisal, toda prav s tem mu bomo dokazali, da se demokracija pri nas precej spoštuje, in to tudi za take, ki demokratičnega ravnanja ne zaslužijo, ker kljub temu da smo tri dni po prejemu pisma izvedeli, kdo je pisal, nismo imenovanega odpustili niti obesili. Ker doslej pri nas ni še noben delavec bil odpuščen (vsega skupaj so bili odpuščeni 4 delavci v dveh letih zaradi slabega odnosa do dela), zaradi tega, ker je govoril ali se komu zameril, ima menda za take reči tovariš slab spomin ter bi na vsak način rad videl v tovarni mučeništvo in preganjanja samo zato, da bi imel nad čem godrnjati.

Dopis pravi takole: »Zakaj gledate samo delavce, pomedite najprej pred svojim pragom, potem šele pred drugim!« Naš mož se je menda mislil takole izraziti: pustite krasti male ljudi, potem bomo tudi mi »višjim živinam« pustili krasti! Morda je mislil tudi takole: če kradem jaz, kradeš tudi ti... Pri tem se izgovarja na tovariša Klavžarja, da je na sindikalni veselici 9. oktobra ukradel salamo in grozi podjetju, da bi tega mojstra morali tudi obsojiti. Res je, da je bil tov. Klavžar takrat osumljen kraje salame, vendar mu tega ni nihče dokazal, pa tudi če bi mu dokazali, bi bila stvar sindikalne podružnice, da bi zadevo prijavila notranji upravi. Malo nerodno je pa res, da tovariš tako direktno napada Klavžarja s tatom, kajti tega si noben pošten človek ne bi upal in tudi dopisniku se bi za malo zdelo, da bi ga imeli za tatu za neko stvar, katero mu niso dokazali, da jo je ukradel.

Vendar je tako, da če drugega nič ni, tudi sala-man prav pride! Drugače pa v vsem članku več ali manj napada tovariša Suhadolnika, ki je baje v vinjenem stanju pravil svojem vinskemu bratcu Jakobu, da je dobil 200.000.— din nagrade za hišo, da pa mu ponujamo kredita kolikor hoče... Hiše si pa drugače ne more delati, kakor tako, da nujno krade, seveda na račun naših žuljev.

Tukaj piscu sporočamo, da bi bil naš Janez vražje vesel če bi dobil 200.000.— dinarjev nagrade in še kredit povrhu. Toda bolj, ko smo Janeza spra-

ševali in brskali po naših blagajnah, bolj kislo se je Janez držal. Njegova celotna letošnja nagrada z 25 odst. dobičkom vred je znašala borih 4.000.— dinarjev. Pisec si menda domišlja, da se denar deli kar po domače, meni toliko, tebi toliko. Ne samo, da smo pred enim mesecem imeli zelo strogo finančno revizijo podjetja, tudi naš Ante bi imel sakramensko dolga ušesa in šivanke v zadnjici, če bi moral izplačevati take vsote. Ker je to taka neumnost, da jo pisec sam sebi ne verjame, jo je bolj zato napisal, da bi Janeza dražil. No pri tem se nam pa rodi neka druga misel: Ali bi bilo hudo narobe če bi Janez dobil tistih 200.000.— din? Če je namreč pisec dopisa prejel okrog 2.500.— din za svojih 8 ur dela, Janez pa 4.000.— din, za svojih skozi dve leti dnevno 14 ur dela, bi po vseh moralnih vidikih ne bilo tako narobe, če b' to bilo res. No, pa se bo moral Janez potolažiti samo z štirimi tisočaki.

Nazadnje pa pade pisec v Lokev, kjer se obregne v čoke tako, da postanejo nazadnje črni čoki in njegova glava. Pravi, da bi rad poznal tistega, ki daje čoke v vodo, kajti po njegovem strokovnjakem mnenju čoki v vodi postanejo popolnoma črni, če ostanejo čez zimo. Če bi bilo to res, potem bi iz njih dobili mahagonij, tako bomo pa maja drugo leto privlekli na dan le navadne povprečno slabe idrijske čoke. Uprava podjetja želi le eno, namreč, da bi bila Lokva, kot tista »mizica pogrni« se iz pravljič, namreč, da bi vedno iz nje ven jemali, pa bi bila vseeno vedno polna.

S tem smo izčrpali pismo našega junaka, njegovi želji, po kateri bi pa morali biti vsi tatovi in grešniki, pa ne moremo ustreči. Če pa slučajno kaj takega zve, kar mu ni prav, mu svetujemo, da take reči javi Ljudski milici, ki bo poskrbela, da bodo veliki in mali grešniki dobili zaslužene kazni.

SPREJETI DELAVCI V MESECU SEPTEMBRU IN OKTOBRU

Habe Franc, Petelin Marija, Rehberger Ivana, Ogrizek Štefan, Logar Franc, Lapajne Anton, Treven Janez, Nagode Jože, Jereb Stanko, Novak Jelka, Kogovšek Metod, Korenč Franc, Šega Majda, Trpin Ivanka, Lukan Janez, Šantelj Matevž, Hromec Rozalija, Kobal Jože, Gantar Ivan, Trček Alojz, Udovič Franc, Klančnik Štefan, Ajlec Ivanka, Čuk Antonija, Hrovat Marija.

Lesno industrijska tehnika: Nartnik Anton, Lapajne Marjan.

V upravo podjetja: računovodja Tupy Otmar.

ODPUŠČENI DELAVCI V MESECU SEPTEMBRU IN OKTOBRU

Verbič Drago, na lastno željo, Grum Jože, na lastno željo, Černilogar Ivanka, na lastno željo, Merhar Marija, sporazumno, Zohar Anica, sporazumno, Bolčina Poldi, sporazumno, Mlinar Andrej, s strani podjetja, Gostiša Marija, sporazumno, Logar Karol, sporazumno, Habe Frnac, odpuščen.

V upravi podjetja: Istenič Tomaž, sporazumno.